

Γιώτα Κριλή: Ο τελευταίος γεωργός

Το τελευταίο βιβλίο της τριλογίας ιστορικών μυθιστορημάτων της καταξιωμένης συγγραφέως Γιώτας Κριλή αποκλειστικά στον Κόσμο

Μέρος πέμπτο

Το σκέφτηκε ο Παναγιώτης και έκανε κάνα δυο χρόνια μαθητευόμενος στη Μεγαλόπολη. Έπιανε το χέρι του και έκοβε το μάτι του. Είχε και μερακλή μάστορα. Κάνανε πειράματα και με τη βοήθεια ενός μηχανικού κατόρθωσαν να σχεδιάσουν ένα ξυλοπόδαρο. Έτσι γύρισε αγνώριστος στο χωριό ο Παναγιώτης, άριστος μαραγκός και αντί για πατερίτσες κρατούσε κομψό μαστούνι. Λεβεντονιός με μαύρα γλαρά μάτια, πλούσια γενειάδα, στριφτό μουστάκι και μαύρα κυματιστά μαλλιά μαζεμένα κότσο. Είχε εξασκηθεί και στην ψαλτική και μάγευε με τη θεσπέσια φωνή του τους εκκλησιαζόμενους. Αρχισαν να τον φωνάζουν Μαστροπαναγιώτη, αλλά κατέληξαν στο Μαστροπάν. Του ταίριαζε καλύτερα γιατί μαστόρευε τα πάντα. Έκανε εργαστήρι τη χαμοκέλα της μακαρίτισσας της γιαγιάς του και έβαλε πάνω από την πόρτα την ταμπέλα ΜΑΣΤΡΟΠΑΝ.

Και ο δάσκαλος έμεινε πολύ ευχαριστημένος με τα ράφια που του έφτιαξε και τον καλοπήρωσε. Του δάνεισε και μερικά βιβλία. Άρεσε και στο Μαστροπάν να διαβάζει και να κουβεντιάζει με το δάσκαλο. Στα χρόνια της ξενιτιάς του, πέρασε και κείνος από τη Σχολή των Απόρων Παιδών του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός». Και το χωριό τον είχε εκλέξει γραμματέα του.

*

Στην Εθνική Εορτή της 25 Μαρτίου, ο νεοφερμένος δάσκαλος έβγαλε λόγο για την Επανάσταση του '21. Αναφέρθηκε και στη σημαντική συνεισφορά των γυναικών, όπως της Μπουμπουλίνας, της Μαντώ Μαυρογένους και συμβούλεψε τους γονείς να στέλνουν και τα κορίτσια τους στο σχολείο. Οι Αηδονοχωρίτες αναστατώθηκαν. Οι πιο πολλοί δεν συμφωνούσαν και ειδικά ο Νυφισάκος. Δεν θα έστελνε τις εγγονές του στο σχολείο και ας ήταν πάνω από το μαγαζί του. Τώρα συνέχισε τη συζήτηση για να τον ακούει και ο Ηρακλής.

– Κυρ-δάσκαλε, οι γιαγιάδες μας, οι μανάδες μας, οι γυναίκες μας, δεν ξέρουν γράμματα. Είναι όμως καλές και τίμιες νοικοκυρές. Δεν χρειάζονται γράμματα οι τσούπρες.

– Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι οι γυναίκες είναι καλές και τίμιες οικοκυρές. Όμως, όταν μορφώνεται ο άνθρωπος, άνδρας ή γυναίκα, γίνεται καλύτερος. Και οι μορφωμένες γυναίκες είναι καλύτερες μητέρες, καλύτερες κόρες και καλύτερες αδερφές. Αυτό το 'χει αποδείξει και η επιστήμη.

– Να την βράσω 'γώ την επιστήμη.

– Κοιτάzte, οι γυναίκες είναι ζωοδότριες. Τεκνοποιούν κι ανατρέφουν τα παιδιά. Δηλαδή, τους πολίτες της χώρας. Λοιπόν, όσο καλύτερα είναι μορφωμένες, τόσο καλύτερη είναι κι η ανατροφή που δίνουν στα παιδιά τους. Επομένως, όταν τα παιδιά έχουν άριστη ανατροφή γίνονται και άριστοι πολίτες. Τα προβλήματα της κοινωνίας μας σήμερα οφείλονται στην κάκιση ανατροφή των πολιτών. Γι' αυτό, αγαπητέ μας Νυφισάκο, πρέπει οι γυναίκες να μαθαίνουν γράμματα και να μορφώνονται.

– Τι λες εσύ, πάτερ;

Ο παπα-Γιάννης ξερόβηξε και είπε.

– Έχει και η Εκκλησία μας μορφωμένες γυναίκες. Η πιο διάσημη είναι η Κασσιανή, γνωστή απ' το τροπάριό της, που ψάλλεται στον Εσπερινό της Μεγάλης Τρίτης. Ήταν ηγουμένη, ποιήτρια και υμνογράφος. Φωτισμένες είναι και όλες οι Αγίες.

– Με το συμπάθιο, πάτερ, η Κασσιανή ήταν αμαρτωλή.

– Ουδείς αναμάρτητος, Νυφισάκο, τόνισε ο παπα-Γιάννης κουνώντας το κεφάλι.

– Εγώ συμφωνώ μαζί σας, κυρ-δάσκαλε, είπε ο Ηρακλής. Η κόρη μου πηγαίνει στο σχολείο. Τώρα στις πόλεις σχεδόν όλα τα κορίτσια πηγαίνουν σχολείο. Μάλιστα, συζητείται και στη Βουλή να ψηφιστεί νόμος για την υποχρεωτική εκπαίδευση των κοριτσιών.

– Εντάξει. Τώρα που θα ψηφιστεί νόμος θα λυθεί το πρόβλημα, είπε ο γερο-Ντίκος ο σπαζογιατρός που τον αποκαλούσαν Ιπποκράτη. Τι χαμπάρια από τη χώρα, Ηρακλή;

– Τα ίδια, μπάρμπα. Δεν αλλάζει η κατάσταση. Με μια λέξη, αποσύνθεση.

– Τώρα που ανάλαβε την εξουσία ο Δηλιγιάννης θ' αλλάξουν τα πράγματα, βεβαίωσε ο Νυφισάκος.

– Μα δεν είναι η πρώτη φορά που ο Δηλιγιάννης έχει την εξουσία τα τελευταία τριάντα χρόνια, σχολίασε ο δάσκαλος.

– Δηλαδή, τι είδους αποσύνθεση είν' αυτή, Ηρακλή; Εδώ το κράτος αυξάνει τους φόρους και τους μαζεύει συστηματικότερα, δήλωσε ο Κωνσταντάρης ο πρωτονοικοκύρης.

– Έχεις δίκιο, μπάρμπα. Οι φόροι είναι αβάσταχτοι για τους αγρότες και τους φτωχούς. Εγώ εννοούσα την αποσύνθεση του κράτους σχετικά με τα μεγάλα ζητήματα, όπως το Κρητικό και το Μακεδονικό. Οι Βούλγαροι κομιτατζήδες τυραννούν τους Έλληνες. Τους διώχνουν και τους εξοντώνουν για να κάνουν τη Μακεδονία δική τους. Οι Τούρκοι μάς παραγγέλνουν ότι θα 'ρθουν στην Αθήνα να πιουν τον καφέ τους. Έχουμε εξευτελιστεί σαν κράτος στα μάτια όλου του κόσμου, ειδικά μετά από τον πόλεμο της «ντροπής» του '97.

– Τι φταίει;

– Κυρ-δάσκαλε, το 'φερε η μοίρα μου να δουλεύω στο κέντρο της Αθήνας. Βλέπουν πολλά τα μάτια μου κι ακούν πολλά τ' αφτιά μου. Κατά την ταπεινή μου γνώμη, φταίνει οι κομματάρχες. Σκοτώνονται για την εξουσία και όταν την παίρνουν είναι ανίκανοι να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα του Έθνους. Θ' αναφέρω ένα περιστατικό που δείχνει τα χάλια τους.

Να πάμε τρία χρόνια πίσω, τότε που έγινε το μάλε-βράσε στους δρόμους της Αθήνας με τα επεισόδια τα λεγόμενα «Σανιδικά». Θα θυμάστε όλοι σας, που στις εκλογές ήρθαν ισόπαλα τα δυο κόμματα. Και πώς λύθηκε το πρόβλημα; Για πέντε μέρες, οι οπαδοί του Δηλιγιάννη ξήλωναν από τις οικοδομές τις σκαλωσιές και με τις σανίδες έσπαζαν βιτρίνες μαγαζιών, πόρτες, παράθυρα, μέχρι που αναγκάστηκε ο βασιλιάς ν' αναθέσει το σχηματισμό της κυβέρνησης στο Δηλιγιάννη.

– Είν' βαριά αυτά που λες για το Δηλιγιάννη, Ηρακλή, παραπονέθηκε ο Νυφισάκος.

– Δεν τα λέω εγώ, μπάρμπα. Τα γράψανε και οι εφημερίδες. Έπειτα και ο Ράλλης τα ίδια κάνει. Φέρνει συχνά τους οπαδούς του απ' τ' αρβανιτοχώρια με πίπιζες, νταούλια, πιστόλες και μαχαίρια και τρομοκρατούνε τον κόσμο.

– 'Αιντε-άιντε! Εμπάτε σκύλοι αλέστε κι αλεστικά μη δώστε, πέταξε ο Γιώργης ο πρόεδρος, παίζοντας το κομπολόι του.

– Επίσης να σας θυμίσω, συνέχισε ο Ηρακλής, ότι ένα χρόνο πριν τα «Σανιδικά» είχαμε και τα «Ευαγγελικά».

– Τι ήταν τα «Ευαγγελικά»; Κάτι ακούστηκε και δω τότε.

– Από ό,τι κατάλαβα, ξεκίνησαν από την καλοπροαίρετη πράξη μερικών μορφωμένων ανθρώπων καθώς και της βασιλίσσας Όλγας. Πίστευαν ότι ο αγράμματος κοσμάκης καταφεύγει στην ανομία, δηλαδή, παρασύρεται και πράττει κλεψιές και κακουργήματα, γιατί δεν γνωρίζει το λόγο του Θεού, εφόσον το Ευαγγέλιο είναι γραμμένο στην παλιά γλώσσα. Και για να διευκολύνουν την κατάσταση το μετάφρασαν στη δημοτική. Επιπλέον, η εφημερίδα *Ακρόπολις* άρχισε να δημοσιεύει «το έργο της Βασιλίσσης», δηλαδή τη μετάφραση, σε συνέχειες.

Αυτή η πράξη θεωρήθηκε ιεροσυλία από μερικούς γραμματιζόμενους καθαρευουσιάνους στα πανεπιστήμια, κι από τους φοιτητές τους. Κατηγόρησαν τους μεταφραστές κι όσους τους υποστήριζαν ως άθεους και προδότες. Οι διαμαρτυρίες κράτησαν δέκα μέρες. Έκαναν επίθεση στα γραφεία της εφημερίδας και επέμβηκε ο στρατός για να επιβάλει την τάξη. Οι συγκρούσεις κατέληξαν σε αιματοχυσία με αποτέλεσμα καμιά δεκαριά νεκροί, εβδομήντα τραυματίες και κάμποσοι να μπουν στις φυλακές. Παραιτήθηκε ο Αρχιεπίσκοπος Προκόπιος κι έπεσε η κυβέρνηση Θεοτόκη.

– Φαυλοκρατία! Το τραγικό είναι που τα «αλύτρωτα» αδέρφια μας ματώνουν, ενώ οι πολιτικοί μας και οι εγγράμματοι της χώρας φανατίζουν του οπαδούς τους να σκοτώνονται για παράλογα πράγματα, σχολίασε ο δάσκαλος.

– Δυστυχώς έτσι είναι, συνέχισε ο Ηρακλής. Πρόπερσι είχαμε κι άλλα επεισόδια, τα λεγόμενα «Ορεσטיακά». Θα το θυμόσαστε.

– Δεν ξεχνιούνται. Τα «Ορεσטיακά» ήταν η αποκορύφωση του γλωσσικού ζητήματος, είπε ο δάσκαλος.

– Για ποιο γλωσσικό ζήτημα μιλάτε;